



Štev. 43.

V Ljubljani, v sredo 25. oktobra 1916.

Leto III.



Razvaline naše solnčne Gorice — danes še v laški oblasti.

Guy de Maupassant:

Red častne legije.

Žive ljudje, ki so rojeni z gotovimi instinkti, z gotovim darom ali pa tudi samo z gotovo željo po nečem, kar se razvija z njimi, odkar mislijo, oziroma odkar so pričeli govoriti.

Gospod Sacrement je imel od svoje mladosti sem samo en cilj: dobiti kak red. Kakor se drugi otroci igrajo vojake ter si natikajo celó čelade na glavo, tako je gospod Sacrement nosil že kot otrok red častne legije iz lepenke v gumnici ter je pozdravljaj svojo mater na cesti s ponosom, noseč na prsih rdeč trak reda častne legije.

Po silno mukapolnem študiju seveda ni preстал zrelostne skušnje in ker ni vedel, kaj bi počel, se je poročil z lepo deklico, kajti za denar mu ni šlo. Bil je od doma precej premožen.

Živela sta v Parizu, kakor pač žive bogati privatniki, občevala v meščanskih krogih, ne da bi bila pripuščena v visoke kroge družbe. Ponosna sta bila na svoje znanstvo z nekim poslancem, ki se je pehal za ministrskim stolcem ter prijateljsko občevala z dvema ministerijalnima svetnikoma.

Toda misel s katero je bil stopil gospod Sacrement v svet, ga ni več zapustila in silno ga je mučilo, da ni imel pravice, da bi nosil na prsih rdeč trak častne legije.

Ljudje z redovi, ki jih je srečaval po boulevardih, so ga naravnost bodli v oči. Z nekako obupno zavistjo je gledal za njimi. Včasih ob dolgih popoldnevih, ko ni imel ničesar početi, jih je pričel šteti. Rekel si je: »Radoveden sem in videl bi rad, koliko jih bom srečal na poti od Madeleine pa do Rue Dronot.«

In počasi je korakal, natanko motreč spotoma vse gumnice, da bi opazil zaželjeni rdeči trak. Če je prehodil določeno pot, se je vedno čudil nad obilnim številom:

»Osem častnikov in sedemnajst vitezov! Toliko! To je vendar smešno, kako se razmetava ta križec! Hočem videti, če jih bom ob povratku ravno toliko naštel!«

In zopet je, vračajoč se po isti poti, pričel šteti ter postajal nervozen, če ga je množica na ulici motila v njegovih opazovanjih ali če je koga prezrl.

Natanko je vedel za dele mesta, kjer so bili v obilni meri zastopani vitezi častne legije. Pri Palaisu Royal jih je bilo največ, Avenue



Glavni trg v Gorici po bombardiranju: Poškodovane hiše.

de l' Opéra pa ni bila tako posejana z njimi, kakor Rue de la Paix. Pri tem jih je bilo na desni strani Boulevarda vedno več, kakor pa na levi.

Celó gotova gledališča in kavarne so ti ljudje raje posejali nego druga. Vsakič, kadar je gospod Sacrement videl na hodnikih stati kje gručo belolasih starih gospodov, ki so ovirali promet, si je rekel: »To so častniki častne legije!« In mikalo ga je, da bi jih pozdravil.

Ti »častniki« — to je že večkrat opazil — so imeli čisto poseben način vedenja, čisto različen od onega navadnih »vitezov.« Že glavo so nosili bolj pokuncu. Pri srečanju človek takoj čuti, da uživajo veliko večji ugled in da je njihov vpliv mnogo obširnejši.

Sem pa tja se je polastilo gospoda Sacramenta tako sovraštvo proti vsemu, kar je imelo kak red, da je razvijal v njem pravi srd socijalista.

Kadar se je potem vrnil domov, razburjen ob pogledu na toliko križcev, kakor lačni ob pogledu na polno pekarijo, je pričel glasno zabavljati:

»Kdaj se bomo vendar že enkrat iznebili te proklete vlade?«

Žena ga je začudeno vprašala:

»Kaj pa Ti je danes?«

Odgovoril je:

»Sem . . . sem . . . Razburjen sem nad krivicami vsenaokrog. Oh, borilci ob barikadah so imeli popolnoma prav!«

Toda po kosilu je zopet odšel na sprehod, da si ogleda izložbe prodajaln, v katerih so bili razstavljeni razni trakovi in redi. Natanko si je ogledal vsa odlikovanja, njih razne oblike in barve. Najraje bi imel kar vse. Potem bi se morala vršiti kaka javna slavnost v velikanski dvorani, napolnjeni z ljudmi. Potem bi on korakal spredaj, na prsih vse polno odlikovanj, pisan ko cebra, vrsta nad vrsto, s cilindrom v roki, podoben zvezdi, in množica bi skrivnostno občudovaje šepetala njegovo ime.

Toda kaj, ko ni imel pravice niti do ene teh odlikovanj!

Rekel si je, da je res malo težavno za človeka, ki nima nobene javne službe, priti v častno legijo. Morda pa bi bilo bolje, da si skuša priboriti častništvo pri akademiji.

Premišljeval je, kako bi to izpeljal. Govoril je o tem tudi s svojo ženo, ki se od začudenja kar ni mogla pomiriti:

»Častnik akademije? — Pa kaj si vendar storil, da bi to postal?«

Postal je hud:

»Razumi me vendar! Saj ravno premišlujem, kaj naj napravim! Ti res včasih malo prepočasi misliš!«

Smehljala se je: »Prav imaš. Toda jaz tudi ne vem.«

Sedaj se je domislil: »Če bi morda Ti enkrat govorila s poslancem Rosselinom! On bi mi lahko svetoval. Da . . . , veš . . . saj to uvidiš . . . jaz ga radi tega ne morem naravnost nagovoriti. Stvar je malo kočljiva, težavna. Če jo Ti vzameš v roke, ima čisto drugače lice!«

Gospa Sacrement je storila kar je zahteval mož. Gospod Rosselin je obljubil, da bo govoril o tem z ministrom. Potem ga je pričel še gospod Sacrement mučiti in končno mu je poslanec rekel, da mora vložiti prošnjo ter naštet v njej vse svoje zasluge za domovino.

Svoje zasluge? To je bila ravno ona kočljiva točka. Saj niti abiturijent ni bil.

Kljub temu se je pripravil na delo ter je pričel spis »Pravice ljudstva do omike.«



Stanovanje lekarnarja v Gorici: V kleti med grmenjem laških topov.



Nova spominska medalja s podobo šefa general. štaba Conrada pl. Hötzendorfa.

Ker mu pa je primanjkovalo dobrih misli, je moral vse skupaj opustiti.

Nato si je zbral lažje snovi ter jih po vrsti pričeval. Najprvo: »Vzgoja otrok po gledaliških predstavah.« Tu je na široko razkladal, da naj se v okrajih, kjer prebivajo revnejši sloji, ustanovi gledišča za male otroke s prostim vstopom. Tja naj peljejo starši otroke od najnežnejše mladosti in tamkaj naj se jim s pomočjo projekcijskih aparatov predvaja najvažnejše, kar je treba za človeško znanje in omiko. Morali bi se vršiti celi kurzi. Oko bi moralo podpirati možgane in slike bi se lažje vtisnile v spomin, tako da bi vsa znanost pridobila nekako gotove oblike.

Ničesar ni lažjega, kakor na ta način vtisniti razne znanosti, n. pr. zgodovino, zemljepis, rastlinstvo, živalstvo, anatomijo itd., otrokom v spomin.

Ta svoj spis je dal tiskati ter je poslal po en proizvod vsakemu poslancu, deset vsakemu ministru, petdeset predsedniku republike, po deset vsakemu pariškemu listu in po pet vsakemu provincijalnemu časopisu.

Potem je pričel obdelavati vprašanje uličnih bibliotek. Zahteval je od države, naj si nabavi vozičke s knjigami, kakor so na primer vozički za prodajo zelenjave, ter naj se te vozičke prevaža po cestah, tako da si bo lahko vsak prebivalec za pet centimov sposodil na mesec deset knjig.

V svojem spisu je dejal gospod Sacrement: »Ljudstvo se zanima samo za zabave. Ker se ne briga za omiko, se mora, omika brigati za ljudstvo itd.«

Nihče se ni briga za te spise. Kljub temu je gospod Sacrement vložil prošnjo. Odgovorili so mu, da so vzele njegove spise na znanje in da se bodo ob danem trenutku za to stvar še zanimali. Mislil si je, da mu je uspeh zagotovljen. Čakal je, a ničesar ni bilo.

Sklenil je sedaj, da osebno stori vse korake. Prosil je za avdijenco pri ministru za poduk. Sprejel ga je zelo mlad tajnik, ki je pa kljub temu imel nekaj resnega na sebi, posebno če se je igral z gumbi mnogoštevilnih električnih zvoncev, s katerimi je lahko priklical celo vrsto slug in raznih nižjih uradnikov. Tajnik je zatrdil Sacrementu, da je



Polkovnik Albert Langer, poveljnik avstr. ogrske 30.5 cm možnarske baterije, je bil za zmagovito delovanje v Belgiji in v Franciji povišan v plemski stan.



Ista medalja zadaj. Čisti dobiček se uporabi za dobrodelne vojne namene.

vse v najlepšem tiru, da se bo za stvar zanimal, on pa naj svoje začeto delo le nadaljuje.

In gospod Sacrement je pričel znova »delati.« Zdelo se je, kakor da se sedaj tudi poslanec Rosselin silno zanima za to njegovo delo. Dajal je gospodu Sacrementu celo vrsto praktičnih in izbornih nasvetov. Sicer je imel tudi on red častne legije, ne da bi se pravzaprav vedelo, za kakšne zasluge in kako si ga je bil pridobil.

Dajal pa je Sacrementu navodila za razne spise ter ga je vpeljal v razne literarne kroge, ki so se bavili z gotovimi specialnimi študijami, kjer bi si lahko pridobil kake zmožnosti in kjer je vse stremilo po časti in odlikovanjih. Celotno pri ministristvu ga je predstavil.

Končno je Rosselin nekega dne po zajtrku — že več mesecev je občeval stalno pri njem — zašepetal Sacrementu, stiskajoč mu roke, v uho:

»Izposloval sem Vam veliko ugodnost. Društvo za historična preiskovanja Vam bo poverilo posebno nalogo. Gre namreč za celotno vrsto raziskavanj v raznih knjižnicah Francije.«

Sacrementu je postajalo vroče, tako da par dni ni mogel ne jesti ne piti. Osem dni pozneje je odpotoval. Hitel je od mesta do mesta, se zaglabljal v kataloge, prebrskal vse



Pravoslavni bolgarski vojaki prisegajo vsak zase na sv. pismo, predno odidejo na vojno.



Odhod bolgarske vojske na bojišče proti Rumunom.

stare kote, polne prahu in starih spisov, v veliko jezo vseh knjižničarjev in arhivarjev.

Tu mu je nekega dne v Rouenu prišla misel, da bi obiskal svojo ženo, ki jo že osem dni ni videl. Z vlakom ob devetih zvečer se je odpeljal ter došel v Pariz opolnoči.

Ključ je imel pri sebi. Tiho je vstopil, veseleč se nad mislijo, kako ga bo žena vesela. K nesreči pa so bila vrata spalnice zaklenjena. Zaklical je ob vratih:

»Žena, jaz sem!«

Morala je biti silno prestrašena, kajti slišal je, kako je skočila iz postelje ter v polsnu sama s seboj govorila. Nato je stekla v svojo oblačilnico, jo odklenila in zopet zaklenila, tekla parkrat po sobi sem ter tja, da so se tresla tla in so šipe žvenketale. Končno je vprašala:

»Ali si Ti, Saša!«

Odgovoril ji je: »Jaz! Jaz! Odpri že

vendar! Dosti dolgo že čakam.«

Vrata so se odprla in žena mu je padla okrog vratu, jecljajoč:

»Kako sem se prestrašila! Tako presenečenje! Kako se veselim!«

Prišel se je slačiti, pedantično natančno kakor je sploh vse delal. Z nekega stola je vzel površnik, da bi ga, kakor navadno, obvisil v predsobo. Toda hipno je ves presenečen obstal. V gumbnici je bil trak častne legije.



Bolgarska straža v Dobrudži ob Donavi, da strelja na sovražna letala.



Vrhovni bolgarski poveljnik, general Jekov (XX) in zanjim bolgarski princ Boris(X).

Zajecljal je: »Ta... ta... površnik... ima... red?«

Žena je priskočila ter mu iztrgala površnik iz rok: »Ne... Ti se motiš... daj sem...«

Toda on je še vedno držal rokav v rokah ter venomer ponavljal kakor blazen: »Kaj? Zakaj? — Razloži mi to? ... Čigav je ta površnik? Moj ni, ker je red častne legije v gumbnici!«

Z vso silo mu je skušala površnik strgati iz rok:

»Poslušaj vendar... poslušaj vendar...«

Toda njega je to ujezilo, postal je bled: »Vedeti hočem, kako je prišel ta površnik semkaj! Moj ni!«

Tu je zakričala nad njim: »Tvoj je! Bodi miren, prisezi mi... poslušaj... no... Dobil si ta red!«

Tako je bil presenečen, da je spustil površnik ter sedel na stol: »Jaz sem... praviš... jaz sem... dobil red...?«

»Da... to je skrivnost... velika skrivnost...«

Zaklenila je med tem časom površnik v



Bolgarski polkovnik Jimov (XX) in bolgarski major Panov (X) med bojem.

Rodovina bodočnosti.

Značaj rodovine se je od početka človeške kulture že temeljito izpremenil. Mož je bil v pradedni dobi gospodar nad življenjem in smrtjo žene in otrok, hlapci in dekle so mu bile sužnji brez pravic ter celo manjvredne od domače živine. Dolgo dobo je potrebovalo človeštvo, da se je dvignilo do zadrug, v kateri so tvorile rodovine skupnost pri delu in jelu. A tudi zadrugo je vodil načelnik — župan — z absolutno silo in pravico. Polagoma so se osamosvojile rodovine, v katerih je bil hišni gospodar glava po lastni obitelji. Doma se je izdelovalo vse in prodajalo.

Ko je nastopila nova doba stroja, je ta jela posamezne člane rodovine bolj in bolj odtezati skupnemu domačemu delu, tako da je rodovina postala le nekaka gostaška skupnost, ki v svojem stanovanju zauživa to, kar so nje posamezni člani daleč od svojega doma prislužili. Ko je hitrejše obdelovanje in izdelovanje blaga zahtevalo, da so posamezne vrste delavstva morale opravljati delo



Prebivalci Dobrudže pozdravljajo Bolgare kod osvoboditelje iz rumunskega jarma.



Rumuni. 1. vrsta: Trg v Turnu Severinskem. — Cigana. — Rumunke na Sedmograškem. — 2. vrsta: Rosenov pri Sibinju. — Cigana. — Sedmograški Saški iz sibirjske okolice s posebnimi klobuki. — Sedmograške poljske delavke. — Rumunski samostan Neaumcau. — 3. vrsta: Ciganka. — Kolodvor v Sinaji s kralj. letoviščem. — Saške (nemške narodnosti). — Rumunka gre na trg. — 4. vrsta: Sedlo Rdečega stolpa. — Madjari. — Grad Vayda Hunyadi na Sedmograškem.

v skupni delavnici ali tvornici, je moral mož, za njim kmalu tudi žena, zapustiti dom iskat si zaslužka v tvornico. Od srednjega veka do danes si je razvoj industrije bolj in bolj uglašal pot, in spoznanje, da ne kaže prepovedati ženi dela izven doma, se je že popolnoma utrdilo.

Stotisoče žen je že stopilo na delovni prostor moža, stotisoče žená, mater mora doma nadomeščati otrokom očeta, morale so na delo v tvornico, v delavnice, opravljajo kmetiška dela; njih materinske naloge niso več tiste, ki so bile poprej. Postale so matere v drugačni obliki, matere, ki morajo košček kruha sedaj, ko ni moža tudi zaslužiti, da njih mali ne stradajo. Le malo mater še mora ostati pri svojih otrocih, ogromna večina pa mora rano na delo in vidi zopet svoje male šele pozno zvečer. Vse to pa ni le začasna

posledica vojne, marveč je dejstvo, ki mu je odmerjena dolga doba. Država, dežele in občine so že na delu, da se prilagode novim razmeram. Organizacija otroških domov bo podlaga za sirotinsko oskrbo. Ne mislijo več na sirotišnice, kamor so otroke zaprli, temveč le na otroške domove, kjer bo družina po delu sprejela zopet svoje otroke. V teh domovih tudi ne bo govora o kaki milošcini: mati bo prispevala sama primeren znesek, in tako se bo upoštevalo nje željo, kadar pojde za blagor nje otroka.

Občine prirejajo ljudske kuhinje, kjer naj dobi delovna družina snažno in tečno hrano za primeren znesek, ker ji čas ali pa zaslužek ne dopušča, da se oskrbuje s hrano doma. Treba ne bo nič več velikega števila malih loncev na ognjiščih pri posameznih rodovinah, temveč veliki občinski kotli bodo

delili posameznikom primerno hrano.

Rodovina preneha s tem biti nekaka kuhinjska skupnost, morda bo še skupaj sedela pri mizi; treba pa ne bo več posameznih skrbeti za hrano za posamezne rodovinske člane, vse to bo družabno delo in ne več domače delo v dosedanjem zmislu. Zato bodo ljudje imeli več počitka in več časa, bodo posvečali svojim otrokom, ko se vrnejo od dela.

Skoro vsak dan vzame družba ženo, kako domače delo, in vsak dan morajo prejemati žene zunaj doma najrazličnejše opravila. Prav zato treba, da dobe te žene tudi zunaj hiše primeren vpliv. Saj gre za preskrbo in vzgojo njih otrok, in tega ne morejo materi prepustiti brezbrizno kakršnim že oblastem ali ustanovam. Kjer gre za otroke, tam ne sme sliši in poslušati tudi materin glas. Pri

tega materam ni bilo treba, čutile so se v varstvu moža dovolj ščitene. Sedaj pa ni moža, ni zaščite, in milijoni žená morajo sedaj samostojno skrbeti za rodovinsko preskrbo, čemur se bodo tudi privadile s težkim trdom in z obilimi solzami.

Nova družina potrebuje novo mater. Minulost se ne vrne več, in obsojeni smo, da živimo za sedanjost in bodočnost. Beseda materina zunaj njenega ozkega hišnega delokroga bo koristila več kakor pa domače delo. Delavčeva žena si mora priboriti vse pravice javnega življenja. To so preizkušnje, ki jih je vojna naprtila ženam, in čim prej bo žena vse to dobro razumela, tem prej si bo pridobila primeren vpliv na življenske oblike sedanje družbe.

Snaha.

Roman.

(Dalje.)

III.

Prihodnjega dne pa je stopila pred mladega Angleža Mona, ki se je zelo razlikovala od tiste, katero je bil včeraj zapustil. Bleda deklica žalostnih oči in stisnjenih zob je položila molče svojo roko v njegovo.

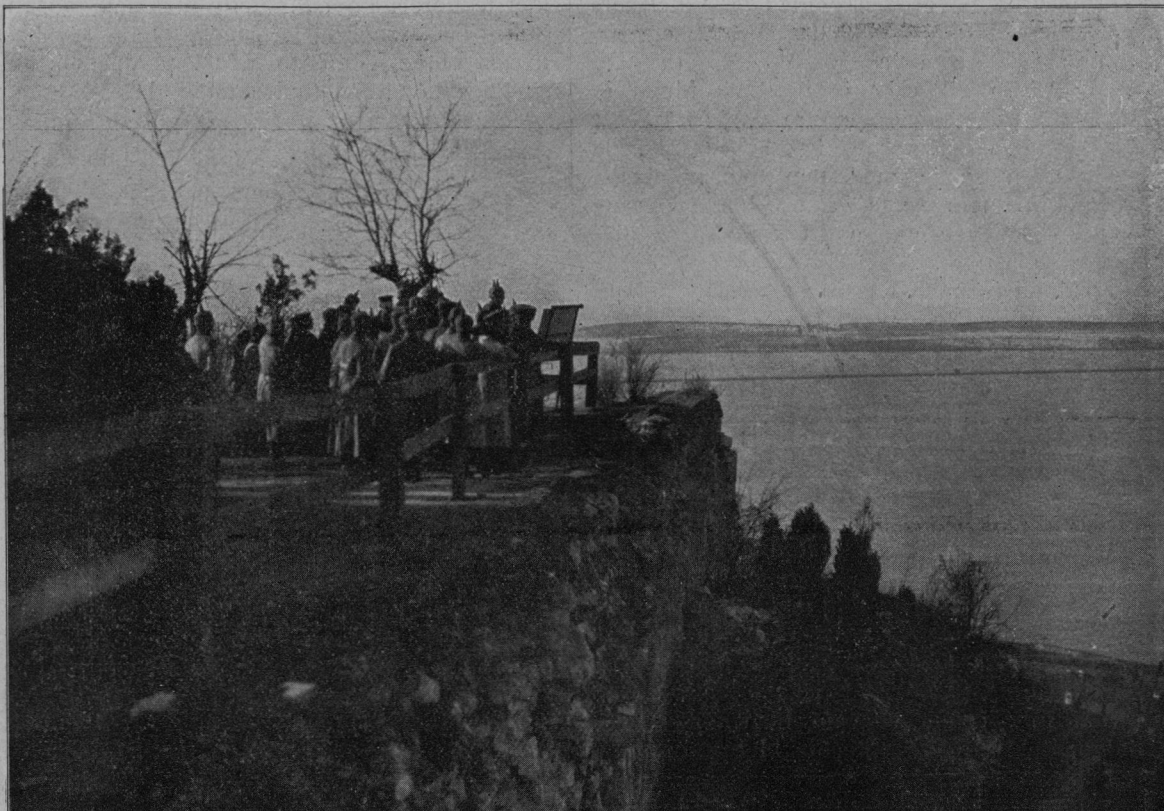
»Kaj se je zgodilo?« je vprašal, ker je takoj opazil njeno izpremembo.

»O, ali še niste slišali?« je zaklicala. »Saj ne govore v vsi okolici ničesar drugega. Ali še ne veste, da so poskusili včeraj večer gospoda Moora ustreliti?«

Moore je bil posestnik in njen sosed in njegova last je bil gozd, kjer se je Geoffrey včeraj ponesrečil.

»Da, naravno, slišal sem pa tudi, da je morilec ušel.«

»To je res, a ubogi kočijaž, Tine Moloney, je dobil kroglo v srce! O gospod Rodney!« je vzkliknila mlada deklica trpko ganjena, »kako obžalujem uboge nevedne ljudi, ki si obremenjujejo vest z umorom in ubojem in zaslepljeni menijo, da ravnajo pravično. Strašno je, sramotno! In zdi se, da za nas ni rešitve . . . Toda v tistem kraljestvu, kjer vlada najpopolnejša pravičnost, bo zadela kazen gotovo prave krivce.«



Cesar Viljem in general major Kuchynka na današnji belgrajski trdnjavi.

»Na kočijaža sem popolnoma pozabil,« je rekel tiho Geoffrey.

Bila je nesrečna pripomba. Mona se je vznemirjeno obrnila k njemu. »Naravno,« je rekla zasmehljivo. »Da odnese le fini gospod celo kožo, kočijaž potem ne pride v poštev. Spolnil je dolžnost s tem, da je prelil za gospoda svojo neplemenito kri. Tako mišljenje je deloma vzrok, da je našo ljudstvo obupalo. Dvojna postava za bogate in revne; obziri napram boljšim, brezobzirnost za nižje.«

Utihičila je, da si je oddahnila, in nato je globoko vzdihnila.

»Delate mi krivico,« je očital Geoffrey. »Na ubogega kočijaža sem res pozabil. Vpoštevati morate, da sem tukaj tujec in ne poznam kmetov. Če bi bil umorjen Moore mesto ubogega Moloneya, bi mi ne bilo bolj

žal, kakor mi je zdaj, čeprav je oni gospod, ta pa služabnik. Toda osebno čutim le za one, katere poznam in ljubim.«

Rešil ga je »ubogi Moloney.« Mona mu je odpustila.

»To je res,« je dejala. »Prenaglim se, ker krvavi moje srce za rojake, in trepečem, če mislim, kaj še vse mogoče doživimo. Naravno pa ne morem zahtevati, da čuvstvu-jete z menoj.«

Te besede so se mu zarezale v srce.

»Jaz čuvstvujem z vami!« je zaklical hitro. »Na to se lahko zanašate. Rad bi delil z vami vaše skrbi . . . če bi hoteli vi deliti z mano moje veselje,« je lahko dodal.

Za to ponudbo je bila Mona gluha. Stala je na pragu in stopila zdaj na vrt.

»Kam hočete?« je vprašal Rodney, ki se je bal, da jo je s svojimi zadnjimi besedami razžalil.

Na glavi je imela spet veliki okrogli klobuk, ki ji je dražestno pristojal. »Obiskat grem kočijaževo vdovo. Lansko leto je pri nas služila, letos se je poročila, zdaj pa je . . . zanjo vsega konec.«

»Ali vas smem spremljati?« je vprašal nemirno. »Časi so hudi in v koči Moloneya so zbrani gotovo razni ljudje. Varnejšo se boste čutili, če boste imeli tik sebe koga, ki se nanj lahko zanesete.«

Dvignila je oči in ga pogledala. »Pojdite, če hočete,« je dejala nato počasi. »Sicer se ne bojim ljudi. Zakaj tudi? Ne pozabite, da sem njihove vrste; moj oče in jaz spadava med ljudstvo.«

To je rekla mirno in ponosno, z dvignjeno glavo, toda ne da bi ga pogledala. Pomen njenih besed je razumel: ona je spadala med ljudstvo, on med tiste, ki ga prezirajo. Med njima se je valila široka reka, ki se ji pravi razlika stanov, in ju ločila. Ali ju pa mora ločiti?

Zmešane, nejasne misli so se predle v njegovih možganih. Stopala sta molče drug tik drugega, dokler nista prišla do male, s slamo krite kočje, ki je stala ob cesti. Pred njo je ležal kup gnoja in prasec se je valjal in krulil v gnojnici.

Mož in ženska sta stala blizu kočje, se šepetaje pogovarjala in pri tem burno mahala z rokami. Ko je videl možki Mono, je stopil bliže.



C. in kr. vojaški gasilski zbor v Belemgradu.

»Vrnite se, mis,« je dejal vznemirjen. »Prinesli so ga, grozen pogled je. Videl sem ga in ne pozabim tako kmalu. Vrnite se, vam pravim. To ni za vaše oči.«

»Ali je v koči?« je vprašala Mona in kazala s trepetajočim prstom na kolibo.

»Kje pa, kakor v koči?« je odvrnila ženska, ki se je med tem tudi približala. »Mrzel in nem se je vrnil v hišo, kjer ne bodo slišali več njegovega koraka, ne njegovega glasu . . .«

Mona je pobledela in se tresla. Nehote se je oprijela Rodneyeve roke, kakor bi potrebovala opore. Položil je svojo roko na njeno in jo oprijel toplo in pomirjujoče.

»Vrgli so čezenj staro plahto, čez tisto, kar je še od njega ostalo . . . O gospod Jezus!« je naenkrat zaklicala žena, sklenila roke nad glavo in zaječala z zategnjenim, tožečim glasom, ki je bil tako obupen, žalosten in neutolažljiv, da je Rodneya pretreslo.

»Pojdite spet, od koder ste prišli,« je rekel mož, ki je bil bolj in bolj razburjen. »To ni kraj za vas. Njegova duša ne najde pokoja, ker je tako končal. Če stopite notri boste obžalovali . . . Notri je nekaj, nakar boste mislili in o čemer se vam bo sanjalo tako dolgo, dokler ne zaželite, da bi bili mrtvi in pokopani.«

Imel je pene okrog ust in gledal je divje okoli. Geoffrey je stopil naglo med Mono in moža, ki se je zdel, da na pol nori od strahu in groze.

»Kaj govoriš? Molči!« je rekla ženska možu in grbančila čelo. »Pusti jo, naj ravna, kakor se ji zdi prav. Ali govoriš o grozi hčeri Dana Scullyja?«

»Pojdiva domov, Mona; poslušajte moj svet,« je prosil prijazno Geoffrey, ko se je mož negotovih in drsajočih korakov oddaljil in poškilil od časa do časa nazaj, kakor bi se bal, da ga zasleduje kak sovražnik.

Na desno se je tiščalo kota visoko ognjišče, kjer je gorela kopica šote in razširjala močen duh. Tik ognjišča je čepela stara ženska, tiščala obraz v modro rižast predpasnik in se gugala v nemi tugi sem in tja.

Njej nasproti je sedelo na tleh mlado prase in strmelo vanjo. Naprej je stalo kakih dvanajst mož in dve ženski, ki sta živahno med seboj šepetali. Čeprav sta bili v manj-

Poleg trupla je sedela mlada, zala žena, zgrbljena in stisnjena od bolečine. Oblečena je bila, kakor je irska kmečka noša: kratka obleka s kratkimi rokavi, ki kažejo lepo oblikovane komolce in majhne roke, ki so poseben znak irskih žena in ki kažejo na davno špansko sorodstvo.

Obupana in žalostna je iztegnila svoje roke preko njega, ki je bil včeraj še njen



Turška pehota in turško jezdeštvo na velblodih v sinajski puščavi. Vojsko pregleduje poveljnik Džanel paša.



Pozdravljanje avstro-ogrskih častnikov na kolodvoru v Darasku po Džanelu paši in turških civilnih uradnikih.

»Ne, ne, v času stiske ne smemo nikogar zapustiti,« je odgovorila Mona z dolgim in trepetajočim zdihljajem. »Meni ni treba ničesar videti, govoriti pa moram z vdovo.«

Šla je proti koči in prestopila prag; Geoffrey ji je sledil.

Nudil se jima je pogled posebne vrste. Prišla sta v velik prostor, ki ni imel drugih tal nego črno zemljo, ki jo daje mati narava.

šini, se je vendar njuna prisotnost najprej opazila.

Monine oči pa so gledale le eno. Na levi od ognjišča je stal ob steni preprost mrtvaški oder in na njem je ležalo nekaj, kar je bilo pokrito z belim platnom. Pri pogledu na to ji je krvavelo srce; tukaj pod platnom je spal umorjeni mož z mrzlim smrtnim smehom na obrazu.

mož, njen ponos in njeno veselje, in svoj obraz je položila na roke.

Ko je šla Mona čez prag, je stopil eden od mož iz gruč, se bližal mrliču in iztegnil roko, kakor bi hotel dvigniti platno in pogledati tistega, ki je ležal pod njim. Mlada žena pa je skočila kakor tiger in mu z odločnim migljajem ukazala, naj opusti svojo namero.

»Pusti ga pri miru!« je zaklicala. »Roke stran! Saj vsi veste, da je mrtev! Ničesar več ne morete storiti zanj! Njegovo truplo pa le prepustite ženi, ki ji je podrla njegova izguba srce.«

»Uboga Kitty, ali ti ne morem pomagati?« je vprašala Mona prijazno šepetaje, se sklonila k njej in vzela vdovino roko sočutno v svoje. »Vem, da ti ne morem ničesar povedati, ali pa ne morem ničesar storiti, s čimer bi te potolažila?«

»Hvala, mis, vem, da dobro mislite,« je žena žalostno odgovorila, »ali ves svet je premajhen, da bi mi mogel dati le najmanjšo tolažbo . . . Saj on je mrtev!«

Besede so zvenele tako ganljivo, da so se zalile tudi Geoffreyeve oči s solzami.

»Uboga dušica!« je dejala Mona skrbno in izpustila njeno roko. Žena se je okrenila takoj spet k mrliču, kakor bi bil pogled na mrtvo truplo edina tolažba.

Mona je zdaj opazovala gručo mož in žen v ozadju koč. Mlada deklica je bila popolnoma drugačna kakor sicer, skoro postarana vsled žalosti in jeze. Oči so potemnele in krog ust se je prikazala resna poteza. Kakšno dovzetnost za vnanje vtiske je skrivala njena nežna postava! In kakšne težke čase je pripravila še usoda tej mladenki, katere obraz je ob slučaju mimoidoče žalosti prebledel in katere roke so se stresle ob tujih bolečinah. Tuga in radost sta bili zanjo dva



Ruski kosci in grabljice v Voliniji se peljejo na delo.



Vaščanke v Voliniji v družbi naših vojakov.

velikana, ki sta jo mogla dvigniti v nebesa in potopiti v najgloblje brezno.

»O, kakšen dan je to! je vzkliknila s tresočimi ustnicami. »Glejte nesrečo, ki ste jo zanesli v hišo, kjer je vladalo včeraj še življenje in veselje! To so posledice vaših uporniških zborovanj! Kje je duša tega moža ki je bil poklican brez mašnika in brez molitve na ustnicah? In kako se more drzniti njegov morilec misliti na lastno dušo?«

Nihče ni odgovoril. Možje so se umaknili nekoliko nazaj in so jo gledali plašno in v zadregi.

»O, kako grozno si je misliti, da gleda na nas ves svet z zaničevalnim strahom kakor na narod, ki ni za drugo kakor za to, da razdira! Kaj hočete s tem doseči? Mislite mar, da moreta biti mir in blagoslov božji na tistem koščku zemlje, ki je rdeč od krvi in oskrunjen s pregrehami? Ne, vam rečem, zadene vas prokletstvo neba, ki ga vam ne odvzamejo niti poznejši časi!«

Spet je molčala. Eden od mož, ki je nemirno prestopal z noge na nogo in povešal oči, je dejal s hripavim glasom:

»Pretrdi ste proti nam, mis Mona. Mi smo pri tem nedolžni; naše roke so prav tako čiste kakor vaše. Od včeraj ga do tega svečanega trenutka s svojimi očmi nismo videli; to veste tudi vi, mis.«

»To je vse res, toda vseeno obtožujem vas vse, može in fante in — da, in žene tudi — ker, četudi niso omadeževane vaše roke s krvjo, ni vendar med vami niti enega, ki ne bi ravnal z ničvrednim morilcem kakor s tovarišem in ga branil pred vsemi poizvedovanji. Ali si je mogoče predočiti strahopetca, ki strelja v jarku skrit na žrtev tako, da se ni mogoče nikamor rešiti? Mr. Moore hodi dan za dnem brez orožja in brez variha po svojih poljih. Zakaj ni stopil dotičnik

preden in ga pozval na boj za življenje in smrt, če je bil res uverjen, da je sreča za deželo, če oni umrje? Ne, tako ravnati je bilo nevarno,« je rekla Mona zaničljivo; sigurnejše je, leči v zasedo in postati zavrtni morilec.«

»Zakaj pa preganja revne ljudi? Mi ne moremo živeti, on pa neče znižati najemščine!« se je oglasil čenferen glas iz ozadja.

»Najemščino je znižal. Sam mora pa tudi živeti, in če bi je tudi ne bil, bi ne bil s tem opravičen umor,« je odgovorila Mona brez strahu. »Kdo je vam bil bolj dober, kakor Mr. Moore zadnje zimo, ko je bila lakota? Ali ni bila vam vsem njegova hiša odprta? Ali ni hranil vas in vaših otrok? Ali vse to je pozabljeno, besede nekaterih malopridnežev so izbrisale spomin na dolgoletno zvesto prijateljstvo, in hvaležnosti ne poznate . . . Toda samo čas zapravljam, ko vam govorim. Saj spadam med vas, toda mislim si, da bi bili vi v stanu, tudi mene zaradi najneznatnejše malenkosti ustreliti.«

Zadnja opazka je povzročila v gruči gibanje. Mlad mož je stopil naprej in dejal zelo resno:

»Ne verjamem, da imate pravico, nam tako govoriti, mis; to ni lepo od vas. Sami vendar prav dobro veste, da se veselimo, če vas le vidimo ali če slišimo vaš glas.«

Čeprav je bila Mona še zelo ogorčena, jo je le nekoliko omeščal ta nagovor, ki bi bil ganil sleherni ženski. Z njenih lic je izginila barva in težke solze so ji stopile v oči.

»Mogoče je res,« je rekla. »Vi pa tudi veste, koliko na vas dam, in zato sem dvakrat užaloščena. Toda ne koristi več, svariti vas; minil je čas, ko so besede kaj opravile.«

(Dalje prihodnjič.)



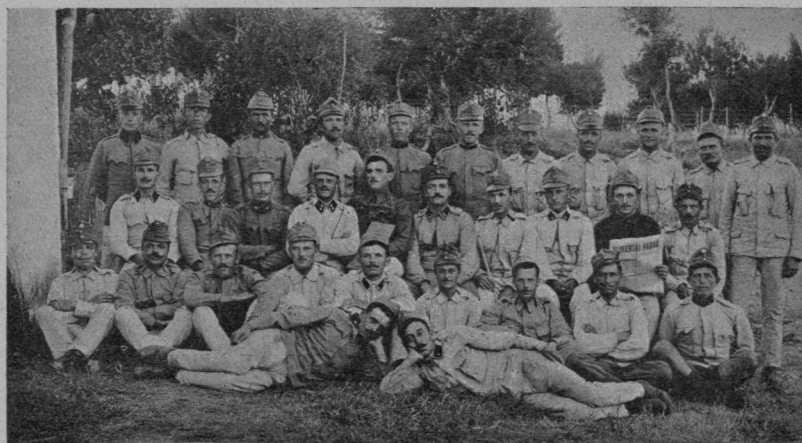
† Ferdo Krečič, je padel na doberdobski planoti junaške smrti dne 12. avgusta 1915. Star 24 let iz Barkovelj pri Trstu. Pokojnik je bil pred vojno v Albaniji, odkoder je odšel na srbsko bojišče, kjer si je pridobil srebrno svetinjo. Pokojni Krečič je služil kot četovodja pri 87. pešpolku ter je bil zaradi svojega blagega značaja pri vseh jako priljubljen. Družina je izgubila z njim pridnega in skrbnega sina in brata, prijatelji pa zvestega in ljubeznivega tovariša. Naj spava sen junaka!

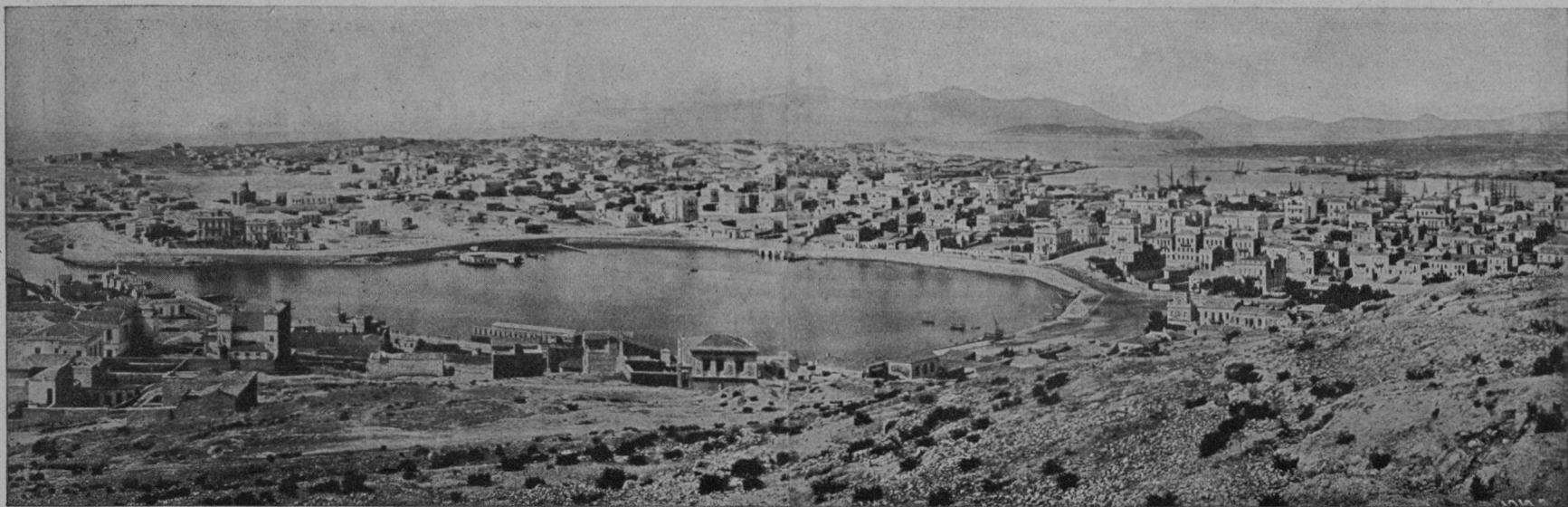
Razne vesti.

Slovenski umetnik v težkih časih.
Deželni odbor kranjskemu je došla sledeča prošnja: »Slavni deželni odbor! Podpisani najvljudneje prosi izdatne, po vojni matematiki izračunane podpore, ki jo je po svojem mnenju in po izjavah uglednih strokovnjakov za svoje umetniško delovanje in za resno, po slovenskih razmerah ovirano višje stremenje zaslužil. Podpisani vzdržuje svojo mater, ki mu je sicer prijetno, a posebno v sedanjih časih občutno breme. Ker je življenje zelo težavno, bi bil podpisani rad pripravljen umreti, ko ne bi bili stroški za dostojen pogreb preveliki. S primerno podporo bi bila slovenskim umetnikom omogočena izvršitev sklepa, da se dajo korporativno dostojno pokopati, kar bi pomenilo izdatno razbremenitev revnega slovenskega naroda . . . V usodo vdani . . .« Na koncu prošnje je naslikana krsta, iz katere gleda neplačan račun. Prijavili smo to vlogo v



Hrabri
slovenski brani-
telji „Sinje
Adrije.“





Pirej glavni pristan mesta Aten, sedaj zaseden od ladjevja in čet antante.

opomin onim, ki jim vojna ni prinesla ne smrtnih slučajev, ne trpljenja in pomanjkanja, in ki bi lahko z nakupom slik in kipov pomagali slovenskim umetnikom.

8000 otrok na begu umrlo. Katoliški sedmograški škof grof Mailáth je v ogrski magnatski zbornici povedal, da je umrlo na begu iz Sedmograške okrog 8000 otrok! Segesvarski župnik je povedal, da so matere metale dojenčke proč, da bi jih ne ovirali na begu. Kakor poroča dvorni svetnik Ruffy, so zbrali v Marosvasarhelyju 632 takih zapuščenih otročičev. Nastanili so jih v 16 vagonih, toda odpeljati jih niso mogli, ker ni bilo dobiti nobene lokomotive. Končno so izbruhnile med njimi razne bolezni, ki so tako razsajale, da je pomrlo na stotine teh nedolžnih žrtev rumunske invazije in materinske brezsrdnosti.

Lepa najdenina. Na Dunaju je neka aristokratka na »Kerntnerici« izgubila z draguljami vdelane korale, katere je našla delavčeva žena Roza Tischler, katere mož je v vojni pogrešan, ravno ko je nesla svojega otroka v bolnišnico ter jih po cinitvi oddala pristojni oblasti. Ker so bile korale vredne 48.000 K, je Tischlerjeva dobila 3400 kron najdenine, katera bode siroti gotovo boljše služila, kakor korale bogati aristokratki na vratu.

Žrtev katastrofe na Desni. Kakor smo svoj čas poročali, je počil velik zaporni jez reke Bele Desne na Severnem Češkem, reka se je razlila v dolino ter uničila vse. Čez 60 ljudi je utonilo. Uvedena je bila stroga preiskava, ali so poklicane oblasti dovolj pazile na intaktnost zapornega jeza. Sedaj se je predstojnik praškega vodno - stavbnega urada, dvorni svetnik Podhajsky, v katerega kompetenco je spadala skrb za zaporne jeze, razburjen vsled preiskave v svojem stanovanju obesil.

„Prodana nevesta“ v Berlinu. Te dni so uprizorili na kralj. opernem gledališču Smetanovo češko narodno opero »Prodano ne-

vesto« z izrednim uspehom. Vsi berlinski listi pišejo navdušeno. Zmaga češke glasbe je popolna.

Reforma ciganskega življenja na Hrvaškem. Hrvatski ban je izdal naredbo, s katero se prepovedaje klatavjenje in se jim



Bakteriolog dr. Evgen Czernel v Budimpešti, ki je našel zarodke pegaste-ga legarja (tifusa).

določuje stalno bivališče. Tisti cigani, ki ga nimajo, jim ga določijo pristojne oblasti. Te oblasti morajo paziti tudi na to, da cigani ne živijo v konkubinatu, ampak da se poročijo, nadalje da redno priglase novorojence in smrtne slučaje. Nadalje je v tej naredbi določeno, da se mora dati vsak cigan cepiti proti kozam.

Škof v Londonu je na velikem ljudskem shodu imel govor, v katerem je obsodil med vojno nastalo nemoralno. Rekel je med drugim, da se v gotovih ulicah v večernih urah po-

nuja na tisoče deklic, ki so največkrat šele 14 do 15 let stare. Vse življenje v Londonu, je rekel škof, je okuženo in greh straši po ulicah, da bi se krščanski človek najraje v zemljo pogreznil. Kakor povsod!

Najlepše ženske. Že starodaven je prepričanje, katere narodnosti ženske so najlepše. V ameriškem listu »Pacific Rev.« piše Eleanor de Maast: Po mojem mnenju je ženska lepota precej enako razdeljena in je čisto nemogoče trditi, katera dežela ima lepše ženske. Tu odloči pač le osebni okus. Moderne ženske so, kar se tiče obleke, kosmopolitične in je težko razločiti katera je Francozinja, Italijanka, Slovanka ali Španka. Angležinja je izjema. Naj živi še toliko časa v Parizu, v Rimu ali kjersibodi zunaj svoje domovine, povsod se jo koj spozna, da je Angležinja. Slovanske dame se pa znajo najhitreje akomodirati deželi, v kateri živijo in je čisto nemogoče pri Slovanki, živeti več mesecev v Parizu, v Londonu ali v Rimu, spoznati, da ni domačinka.

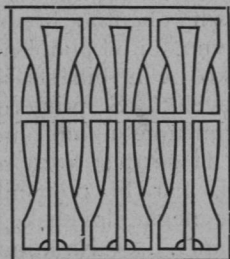
Zlato in srebro obdrži tudi med vojno in po vojni svojo vrednost. Varno je torej naložen denar, če si kupite zlato ali srebrno uro, verišico, prstan i. dr. Bogato izbira po nizki ceni ima tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 5, Mestni trg, ki pošlje bogato ilustriran cenik vsakomur zastoj in poštne prosto. Naročite si ga z dopisnico takoj.

Starine (staro pohištvo, posodo, obleko, slike i. t. d.) in umetno zbovje kupuje in prodaja **A. DERGANČ, brivec in starinar, v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 10.**

Več mizarских pomočnikov

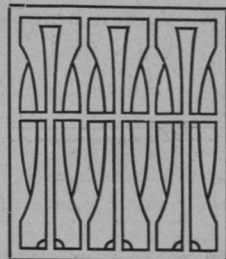
sprejme J. G. Repič, mizarška delavnica s strojnim obratom, Polzela, Štajersko. Stanovanje in hrana v hiši.

ZADRUŽNA TISKARNA KRŠKO ob Savi



se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejšje uredbe izvršuje naročila najokusneje, ceno in v najkrajšem času.

Naročila sprejema vodstvo Zadružne tiskarne v Krškem in upravnništvo Tedenskih Slik v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10. I. ...



□ Po dnevnih cenah kupuje □

divji kostanj, želod, ježice,
cunje, staro železo, kosti,
:: (lase) in star papir ::

VIKTORIJA PANHOLZER

Ljubljana, Pražakova ulica šte. 4.

**Varujte naše vojake z
Kaserjevimi prsnimi karamelami,
s „3 smrekami“.**

kot izborno sredstvo zoper kašelj,
ki so se že nad 25 let izborno obnesle.
Milijoni jih rabijo zoper

kašelj

hripavost, zasliženje, katare, bolni vrat,
dušljivi kašelj, kakor tudi da se obvarujejo
prehlajenja, torej so zelo dobrodošle vsa-
kemu vojaku.

6100 notarsko poverjenih izpričeval zdravnikov
in privatnikov jamči gotov uspeh. — Tek vzbujajoči
fino okusni bonboni. Zavoj 30 in 50 v, škat-
lja 60 v se dobiva po vseh lekarnah in drogerijah.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Koncem leta 1915 je imela vlog K 48,500.000.—
Rezervnega zaklada „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Hranilnica je popularno
varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeliane
lične
domače hranilnike.

Posojila na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti $5\frac{1}{4}\%$, izven Kranjske
pa proti $5\frac{1}{2}\%$ obrestim in proti najmanj $\frac{3}{4}\%$ odplačevanju na dolg.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

: Delniška glavnica 8,000.000 kron. :

STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 2.

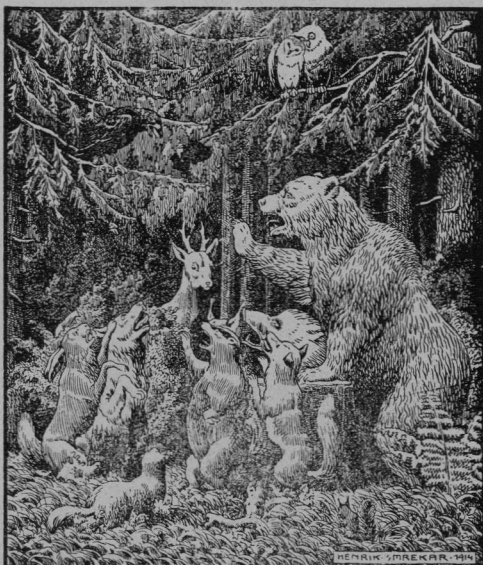
Rezervni fondi okroglo 1,000.000 kron.

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na vložne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.

2% rentnine od vlog na knjižice plača banka sama.



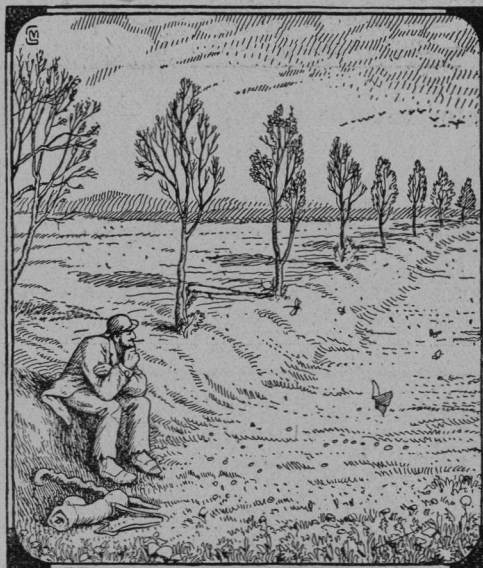
**RADO MURNIK
LOVSKE RAJKE IN
POVESTI**

Knjiga vsebuje:

Na male kavke dan. — Zaljubljeni
jerebar. — Draga kljunača. — Vese-
lega kljunača žalostni roman. — Pa-
radni lovec Rekordavzar. — Lovec
rešitelj. — Opeharjeni ribič. — Po-
vodnji mož ob Ljublanici. — Ne-
deljska bratovščina. — Brakada brez
braka. — Duhek, lovski Orfej. —
Za mrtvimi ogali.

Dobra, zanimiva knjiga je najboljši prijatelj.

**Najlepše darilo za vo-
jake ranjence in druge.**



**MILAN PUGELJ
MIMO CILJEV**

Knjiga vsebuje:

Zanešeni. — Trije meseci. — Helena.
— Jerom. — Zaljubljeni kmet. —
Labud poje. — Utešenje. — Pet kron.
— Zemlja sveta. — Opice.



Knjiga vsebuje:

Lovec Klemen. — Lenčica in zmaj.
— O hudem kovaču. — Pastirska
ljubezen. — Katrica in hudič. — V leš-
čevju. — Dve nevesti.

Vse kritike o teh knjigah so jako
ugodne.

Vsaka knjiga stane elegantno vezana
3 K 50 h. Razpošilja upravništvo
„TEDENSKIH SLIK“, LJUBLJANA,
Franciška ul. 10/I.

Modistika
MINKA HORVAT

Ljubljana, stari trg 21.

priporoča cenjenim damam
svojo zelo povečano zalogo
damskih klobukov in otro-
ških čepic.

Popravila najfineje in najceneje.

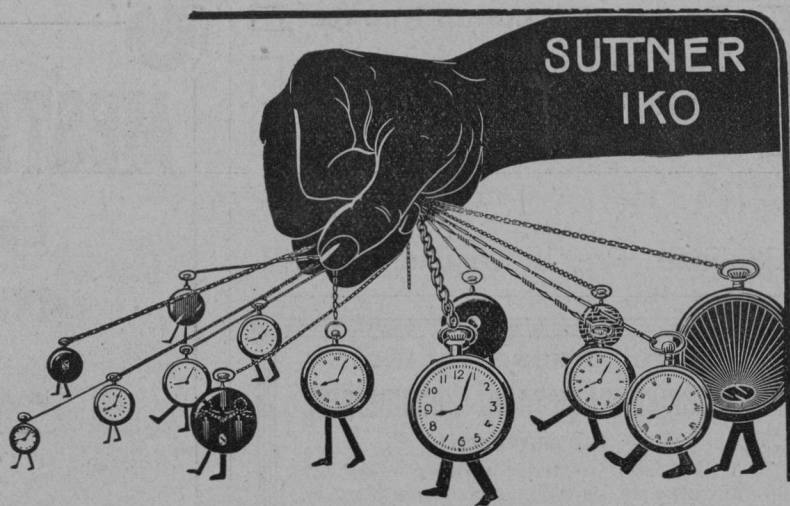
Priporoča se
umetna knjigovoznica

IVAN JAKOPIČ,
LJUBLJANA.

Mazilo za lase

varstv. znamka Netopir
napravi g. Ana Križaj v Spod-
nji Siški št. 222 pri Ljubljani.
Dobi se v Kolodvorski ul. 200
ali pa v trafiki pri farni cerkvi.
V 3 tednih zrastejo najlepše la-
se. Stekl. po 3 in 4 K. Pošilja se
tudi po pošti. Izborna sredstvo
za rast las.

Za gotovost se jamči.
Zadostuje steklenica.
Spričevala na razpolago.



Svetovna tvrdka Suttner ima

samo natančno idoče, zanesljive, trpežne ure, katere staremu dobremu imenu hiše čast delajo.

St. 410. Nikelnasta Anker-Roskopf-ura	K 4:10
" 705. Roskopf-ura, kolesje v kamnih	5:90
" 719. Srebrna remontoar-ura	7:80
" 600. Žepna ura z radijem, se po noči sveti	8:40
" 449. Roskopf-ura, dvojni pokrov	7:20
" 518. Ploščnata nikelnasta kavalijska ura	7:50
" 803. Damska ura, jeklena ali nikelnasta	7:90
" 804. Srebrna damska ura	9:50
" 1544. Usnjata zapestnica z uro	10:50

Št. 712. Nikelnasta IKO - ura, 15 kamnov	14:—
" 1450. Bela kovinasta verižica	2:80
" 865. Bela kovinasta verižica, priprosta	1:—
" 916. Srebrna verižica, masivna	3:20
" 422. Nikelnasta športna verižica	1:75
" 979. Srebrni obesek „cesarjeva podoba“	2:—
" 213. Srebrni prstan z kamnom	1:40
" 211. Srebrni prstan z kamnom	—90
" 1063. Prstan, zlatona srebro	2:70

Vsaka ura je najnatančneje preizkušena.

Razpošilja se
po povzetju ali če se
denar vnaprej pošlje.

Krasni cenik
zastonj in poštne prosto.

Neugajajoče
se zamenja!

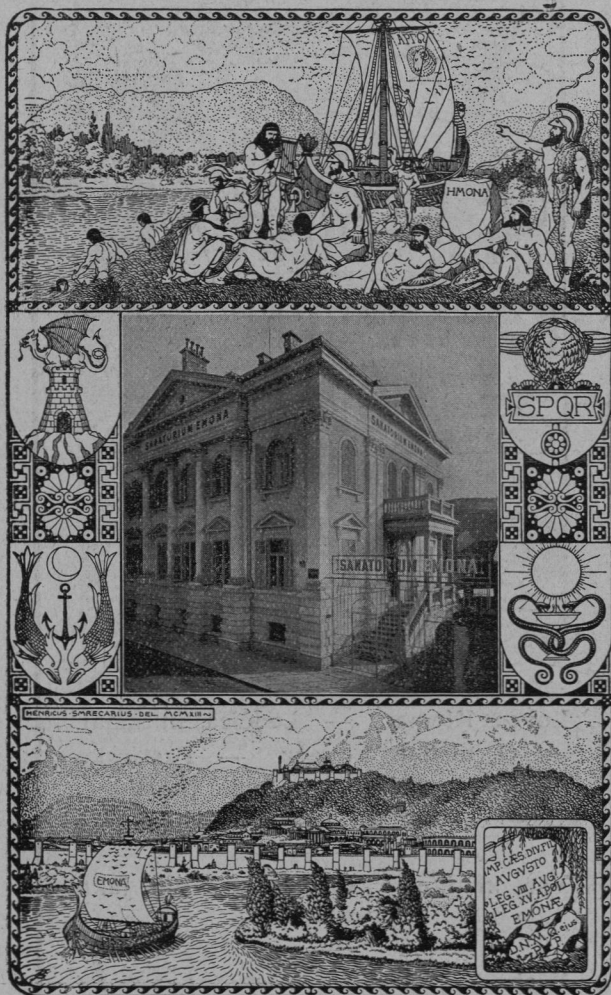
Lastna tovarna ur v Švici! — Lastna svetovna znamka „IKO“, najboljša preciz. ura.

H. Suttner samo v Ljubljani št. 5.

Nobene podružnice.

Svetovna razpošiljalnica.

Nobene podružnice.



Šelenburgova ulica 1
(zraven trgovine Tičar)

Specijalna trgovina bluz

Antonija Sitar

Poslano.

6. pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani.

Moja soproga je zadnjega sinčka s Sladinom „sladni čaj“ zredila. Fant je poldrugo leto star, čvrst in močan in ni bil še sploh nič bolan. Pri prejšnjih treh otrocih je rabila razne redilne moke, s kojimi ni niti približnega uspeha imela. Sladin priporočam vsem staršem.

(Spoštovanjem)

Makso Kovač, c. kr. voj. uradnik.
V Pulju, 23. marca 1914.

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogersko: 1/4 leta K 3.—, 1/2 leta K 6.—, celo leto K 12.—; za Nemčijo: 1/4 leta K 4.—, 1/2 leta K 8.— celo leto K 16.—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 20.—. Za Ameriko letno 4 dolarje.

Uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10, I. nadstropje.

Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Koželj.

Tisk Zadrugne tiskarne v Krškem.